

Kotona Kauhavalla - Kauhavan kaupungin kotoutumisohjelma

Kaupunginhallitus 18.11.2024 § 187
283/05.11.00/2024

Valmistelija

Kehitysjohtaja Juha-Martti Kuoppala 6.11.2024

Laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386) määrittelee, että voimassa oleva kotouttamisohjelma on edellytys kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisten kustannusten korvaamiselle kunnille ja hyvinvointialueille. Vanhan kotoutumislain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen kehittämisestä, sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla (30§).

Kotoutumislaki on uudistettu KOTO24 uudistuksen myötä (681/2023, voimaan 1.1.2025). Uuden kotoutumislain mukaisesti kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä on kaupungilla. Palveluiden järjestämiseen vaikuttaa myös samaan aikaan voimaan tuleva TE2024 uudistus.

On ollut suunnitteilla, että uusi kotoutumislaki tulee voimaan vuoden 2025 alusta alkaen. Siihen on kuitenkin esitetty muutoksia (hallituksen esitys HE 21/2024 vp). Hallituksen uudessa esityksessä esitetään muutoksia kuntien kotoutumislain (681/2023, voimaan 1.1.2025) mukaisiin velvoitteisiin ja tehtäviin. Tässä yhteydessä esitetään mm. luovuttavan velvoitteesta laatia kunnan kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja.

Samalla esitetään myös, että kotoutumislain mukaisten korvausten maksatuksen edellytyksiä muutettaisiin siten, että lakiesityksen tullessa voimaan maksatuksen edellytyksiä olisivat kunnan kotoutumisohjelman järjestäminen ja ELY-keskuksen kanssa laadittu sopimus kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Tavoitteena on, että esitetyt lakimuutokset tulisivat voimaan 1.1.2025.

Etelä-Pohjanmaan Ely-keskuksen näkemyksen mukaan, hallituksen esityksen tiiviistä käsittelyaikataulusta, johtuen muutosten voimaantuloon liittyy kuitenkin useita riskejä. Ennen esityksen hyväksymistä ja lain vahvistamista noudatetaan hyväksytyn, 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain edellytyksiä kotoutumislain mukaisten korvausten maksatukselle. Toisin sanoen kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja tulee edelleenkin laatia ja toimittaa ELY-keskukseen aikaisemmin sovituissa määräajassa 5.12.2024 mennessä.

Kauhavan kaupunki on ollut maahanmuuttoasioiden edelläkävijä. Kauhavalla on pitkä historia maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä. Vaikka edellytyksestä laatia kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja lakimuutosten myötä luovuttaisiinkin, kaupungille on myös jatkossa hyödyksi kotouttamisohjelman laatiminen, sillä laadukas kotouttamistyö on Kauhavalla tärkeää.

Maahanmuutossa erilaisia toimijoita ja sidosryhmiä on monia ja myös vapaaehtoisilla on iso merkitys kotouttamisessa. Vastaanottokeskuksen ajoilta Kauhavalla on kuntapaikkasopimus ELY-keskuksen kanssa, jonka myötä kaupunki saa laskennallisia korvauksia kattamaan kotouttamistoimien kustannukset. Kauhava on ollut myös aktiivinen erilaisten avustusten hakemisen osalta.

Vuonna 2013 Kauhavalla oli yhteensä 429 ulkomaalaistaustaista henkilöä, ja vuoden 2023 lopussa vastaava luku oli 838 henkilöä.

Ulkomaalaistaustaisten määrän kasvuun on vaikuttanut eniten Ukrainan sota, mutta myös muita maahanmuuttajaryhmiä, kuten työperäisiä maahanmuuttajia on saapunut alueelle. Työperäisen maahanmuuton edistäminen on keskeistä Kauhavan elinvoiman ja kilpailukyvyn kannalta, sillä se auttaa varmistamaan osaavan työvoiman saatavuuden tulevaisuudessa.

Erilaisten avustusten ansiosta neuvontapalveluja on saatu järjestettyä laajasti eri kohderyhmille. Tulevaisuudessa on kuitenkin tärkeää vakiinnuttaa maahanmuuttotyön rakenteet, sillä neuvontatyön kenttä on ollut pirstaleinen, koska palveluita on järjestetty erilaisten avustusten ja projektien turvin. Vakiintuneet rakenteet mahdollistavat tehokkaamman ja yhtenäisemmän palvelun tarjoamisen maahanmuuttajille, mikä edistää heidän kotoutumistaan ja työllistymistään. Positiivinen kehitys maahanmuuttoasioissa luo vahvan perustan Kauhavan tulevaisuudelle ja auttaa rakentamaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kaikille asukkaille.

Kauhavan kaupungin kotoutumisohjelma on kattava suunnitelma, joka tähtää kaupungin maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen. Suunnitelman tähtäin on vuodessa 2030.

Maahanmuuttotyötä ohjaa Kauhavalla neuvoa-antavana foorumina maahanmuuttotyöryhmä, johon kuuluu johtavia viranhaltijoita kaupungin eri toimialoilta sekä edustajat hyvinvointialueelta, Järvilakeuden kansalaisopistosta, Kauhavan seurakunnasta, ELY-keskuksesta sekä tarpeen mukaan myös muista organisaatioista. Jatkossa myös Kympin työllisyysalueelta.

Kotona Kauhavalla - Kauhavan kaupungin kotoutumisohjelma 2030 on valmisteltu maahanmuuttotyöryhmässä monialaisena yhteistyönä. Sen laadinnassa on hyödynnetty mm. uutta kaupunkistrategiaa, Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajille vuonna 2023 toteutettua veto- ja pitovoimakyselyä ja eri toimijoille tehtyjä haastatteluita. Kotoutumisohjelma täyttää KOTO24-uudistuksen vaatimukset. Kotouttamisohjelman laadinta on yksi talousarviokirjassa asetuista tavoitteista.

Kotoutumisohjelman läpileikkaavana teemana on perheystävällisyys. Tavoitteita ovat seuraavat:

- Koko kunta kotouttaa: kotouttamista tukevaa työtä tehdään toimiala- ja organisaatorajat ylittävänä yhteistyönä.
- Työllisyyden edistäminen: vahvistetaan Kauhavalla asuvien ja Kauhavalle muuttavien mahdollisuuksia opiskella suomen kieltä. Kehitetään työnhakuvalmiuksia ja mahdollistetaan työvoimaa tarvitsevien yritysten ja tekijöiden kohtaamisia.
- Palveluiden saatavuuden parantaminen: varmistetaan maahan muuttaneille yhdenmukainen pääsy palveluihin, terävöitetään ohjaus- ja neuvontapalveluiden roolia sekä parannetaan työperäisten muuttajien ohjautumista työpaikoilta kaupungin palveluihin ja yhteisöihin.
- Osallisuuden edistäminen: varmistetaan, että eri taustaiset ihmiset voivat osallistua Kauhavalla järjestettävään toimintaan, löytää itselleen mielekäästä tekemistä sekä yhteisöjä. Edistetään tasavertaisempia mahdollisuuksia, monimuotoisuutta ja yhteisöllisyyttä Kauhavalla.

- Rakenteiden kehittäminen ja vakiinnuttaminen: kehitetään ja mallinnetaan maahanmuuton ja kotoutumisen tuen prosesseja ja vakiinnutetaan rakenteita.

Kotoutumisohjelmassa määritellään tarkemmin tavoitekohtaisesti erilaiset toimenpiteet havaittujen kehittämistarpeiden pohjalta. Toimenpiteiden suunnittelun pohjana ovat olleet elinkeinoelämän edustajille tehdyt haastattelut. Alueella onkin jo toteutettu ukrainalaisten kotouttamiseksi erilaisia kotoutumis- ja kielikoulutuksia ja tutkintoon valmistavaa koulutusta.

Kauhavalla toimijoita käytännön maahanmuuttotyössä ovat kaupungin ohella, Kauhavan Vuokra-Asunnot Oy, Kotokunta Oy:n vastaanottokeskus, Etelä-Pohjanmaan TE-Toimisto (1.1.2025 alkaen Kuntayhtymä Kymppi), Etelä-Pohjanmaan Hyvinvointialue ja Welcome2EP-hanke 31.12.2024 saakka. Kotoutumisohjelmassa määritellään näiden toimijoiden palvelut ja työnjako. Erilaisia maahanmuuttajaryhmiä Kauhavalla ovat mm. työperäiset maahanmuuttajat, perhesiteiden kautta maahan muuttaneet, kuntapaikoilla olijat, kuntapaikan saaneet ja vastaanottokeskuksen asukkaat. Palvelut on järjestetty kohderyhmien mukaan.

Keskeisessä roolissa on kaupungin maahanmuuton palveluohjaaja, jonka toimenkuva on hyväksytty konserni- ja henkilöstöjaostossa maaliskuussa 2024. Palveluohjaaja toimii maahanmuuttajien oma-aloitteisuutta tukien sekä olemassa olevaa palveluverkostoa hyödyntäen. Viranhaltijavaltuudet maahanmuutossa ovat hallintosäännön perusteella kehitysohjalla.

Maahanmuuton palveluohjaaja:

- tarjoaa neuvontaa ja ohjausta maahanmuuttajille kaupungin palveluihin, valtion virastoissa asiointiin ja arkeen sekä asumiseen liittyen,
- edistää maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallisuutta ohjaamalla maahanmuuttajia koulutukseen, työelämään ja harrastusmahdollisuuksiin,
- koordinoi maahanmuuttotyötä ja välittää tietoa eri sidosryhmille sekä
- kehittää maahanmuuttotyötä kunnassa.

Maahanmuuttotyön sidosryhmiä, joihin kohdistuvaa neuvontaa tehdään ja joiden kanssa toimitaan yhteistyössä ovat seuraavia:

- kaupungin toimialat: perusopetus ja varhaiskasvatus, tekninen toimi, Kehityskeskus ja työpajatoiminta, elämänlaatupalvelut ja nuorisopalvelut,
- aktiiviset vapaaehtoiset,
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue (terveys-, sosiaali- ja perhetyön palvelut),
- kansalaisopisto (kielikurssit ja muut harrastuskurssit),
- oppilaitokset (kotoutumiskoulutus, kielikoulutus ja tutkintoon valmistava koulutus),
- urheiluseurat ja yhdistykset (harrastaminen ja liikunta),
- yritykset ja työnantajat,
- pankit, vakuutusyhtiöt, posti ja työttömyyskassat,
- Kauhavalla toimivat muut vuokranantajat,
- suurlähetystöt,
- alueen seurakunnat,
- tulkkauspalvelujen tarjoajat sekä
- Te-palveluiden ohella (työttömäksi ilmoittautuminen), myös muut valtion virastot, kuten Maahanmuuttovirasto (oleskeluluvat ja

tunnistautuminen), Kela (taloudelliset etuudet ja tuet), Poliisi (henkilökortti ja lupapalvelut), Digi- ja väestötietovirasto (ulkomaalaisen rekisteröityminen, avioliittoasiat ja asiakirjapalvelut), Verotoimisto (verokortti) ja ELY-keskus (kotoutumisen edistämisen alueellinen koordinaatio, kehittäminen ja seuranta) sekä Traficom, Tulli ja Rajavartiolaitos.

Maahanmuuttotyöryhmä seuraa kotoutumisohjelman ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteutumista vuosittain sekä päivittää kotoutumisohjelmaa tarvittaessa. Säännöllisesti seurattavia asioita ovat esimerkiksi maahanmuuttotilastot, maahanmuuttajien palvelutyytyväisyys- ja asuinviihtyvyys sekä maahanmuuttajien työllistyminen.

Kaupunki myös raportoi ELY-keskukselle vähintään kahden vuoden välein tavoitteiden ja toimenpiteiden saavuttamisesta ja toteutumisesta, palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja rahoituksen tasosta ja vaikuttavuudesta.

Kotona Kauhavalla – Kauhavan kaupungin kotoutumisohjelma 2030 on ollut lausuntokierroksella Otakantaa.fi sivustolla syyskuun aikana. Kotoutumisohjelmaa on muokattu saatujen lausuntojen perusteella.

Maahanmuuttotyöryhmä on käsitellyt ohjelmaa laatimisvaiheessa useaan kertaan. Myös Kehittämistoimikunta on kotoutumisohjelmaa käsitellyt kahteen kertaan.

Kotoutumislaki ei enää edellytä, että kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja hyväksytään kaupunginvaltuustossa, joten kehittämistoimikunta esittää kaupunginhallitukselle kotoutumisohjelman hyväksymistä.

Kotoutumisohjelmalla on merkittäviä yritysvaikutuksia erityisesti työvoiman saatavuuden kannalta. Onnistunut työperäinen maahanmuutto ja tehokkaat kotouttamistoimet parantavat osaavan työvoiman saatavuutta, mikä edistää yritysten kasvua ja kehitystä.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Vesa Rantala
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus hyväksyy Kotona Kauhavalla -kotoutumisohjelman.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan ehdotuksen. Pöytäkirjaan merkittiin, että maahanmuuton palveluohjaaja Sanna Kivilahti ja kehitysjohtaja Juha-Martti Kuoppala olivat paikalla kokouksessa klo 17.09–17.42 esittelemässä asioita ”Kotona Kauhavalla – Kauhavan kaupungin kotoutumisohjelma” ja ”Sopimus kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä Pohjanmaan Ely-keskuksen kanssa”. Kivilahti ja Kuoppala poistuivat kokouksesta ennen em. asioiden päätöksentekoa.
Lisätietoja	Kehitysjohtaja Juha-Martti Kuoppala, puh. 040 553 0354, etunimi.sukunimi@kauhava.fi
